

(Συνεκδικαζόμενες Υποθέσεις Αρ. 1480/2011,
1481/2011, 1482/2011, 1483/2011, 1484/2011, 1591/2011 και 1625/2011).

11 Ιουνίου, 2014

[ΧΑΤΖΗΧΑΜΠΗΣ, Π., ΝΙΚΟΛΑΤΟΣ, ΕΡΩΤΟΚΡΙΤΟΥ, ΝΑΘΑΝΑΗΛ,
ΠΑΜΠΑΛΛΗΣ, ΠΑΣΧΑΛΙΔΗΣ, ΠΑΝΑΓΗ, ΠΑΡΠΑΡΙΝΟΣ, ΜΙΧΑΗΛΙΔΟΥ,
ΧΡΙΣΤΟΔΟΥΛΟΥ, ΛΙΑΤΣΟΣ, ΣΤΑΜΑΤΙΟΥ, Δ/στές]

ΑΝΑΦΟΡΙΚΑ ΜΕ ΤΑ ΑΡΘΡΑ 23, 24, 26, 28 ΚΑΙ 146 ΤΟΥ ΣΥΝΤΑΓΜΑΤΟΣ

(Υπόθεση Αρ. 1480/2011)

ΓΕΩΡΓΙΟΣ ΧΑΡΑΛΑΜΠΟΥΣ,

Αιτητής,

v.

ΚΥΠΡΙΑΚΗΣ ΔΗΜΟΚΡΑΤΙΑΣ, ΜΕΣΩ

1. ΥΠΟΥΡΓΟΥ ΟΙΚΟΝΟΜΙΚΩΝ,
2. ΓΕΝΙΚΟΥ ΛΟΓΙΣΤΗ,

Καθ'ων η Αίτηση.

(Υπόθεση Αρ. 1481/2011)

ΓΕΩΡΓΙΟΣ ΦΛΟΥΡΕΝΤΖΟΥ,

Αιτητής,

v.

ΚΥΠΡΙΑΚΗΣ ΔΗΜΟΚΡΑΤΙΑΣ, ΜΕΣΩ

1. ΥΠΟΥΡΓΟΥ ΟΙΚΟΝΟΜΙΚΩΝ,
2. ΓΕΝΙΚΟΥ ΛΟΓΙΣΤΗ,

Καθ'ων η Αίτηση.

(Υπόθεση Αρ. 1482/2011)

ΕΥΣΤΡΑΤΙΟΣ ΜΑΤΘΑΙΟΥ,

Αιτητής,

v.

ΚΥΠΡΙΑΚΗΣ ΔΗΜΟΚΡΑΤΙΑΣ, ΜΕΣΩ

1. ΥΠΟΥΡΓΟΥ ΟΙΚΟΝΟΜΙΚΩΝ,
2. ΓΕΝΙΚΟΥ ΛΟΓΙΣΤΗ,

Καθ'ων η Αίτηση.

(Υπόθεση Αρ. 1483/2011)

ΑΝΤΡΙΑΝΑ ΑΧΙΛΛΕΩΣ,

Αιτήτρια,

v.

ΚΥΠΡΙΑΚΗΣ ΔΗΜΟΚΡΑΤΙΑΣ, ΜΕΣΩ

1. ΥΠΟΥΡΓΟΥ ΟΙΚΟΝΟΜΙΚΩΝ,
2. ΓΕΝΙΚΟΥ ΛΟΓΙΣΤΗ,

Καθ'ων η Αίτηση.

(Υπόθεση Αρ. 1484/2011)

ΑΝΤΩΝΗΣ ΚΟΥΤΣΟΥΛΗΣ,

Αιτητής,

v.

ΚΥΠΡΙΑΚΗΣ ΔΗΜΟΚΡΑΤΙΑΣ, ΜΕΣΩ

1. ΥΠΟΥΡΓΟΥ ΟΙΚΟΝΟΜΙΚΩΝ,
2. ΓΕΝΙΚΟΥ ΛΟΓΙΣΤΗ,

Καθ'ων η Αίτηση.

(Υπόθεση Αρ. 1591/2011)

1. ΚΩΝΣΤΑΝΤΙΝΟΣ ΚΩΝΣΤΑΝΤΙΝΟΥ,
2. ΘΕΟΦΥΛΑΚΤΟΣ ΦΥΛΑΚΤΟΥ,

Αιτητές,

v.

ΚΥΠΡΙΑΚΗΣ ΔΗΜΟΚΡΑΤΙΑΣ, ΜΕΣΩ

1. ΥΠΟΥΡΓΟΥ ΟΙΚΟΝΟΜΙΚΩΝ,
2. ΓΕΝΙΚΟΥ ΛΟΓΙΣΤΗ,

Καθ'ων η Αίτηση.

(Υπόθεση Αρ. 1625/2011)

ΜΑΡΙΑ ΧΡΙΣΤΟΦΟΡΟΥ,

Αιτήτρια,

v.

ΚΥΠΡΙΑΚΗΣ ΔΗΜΟΚΡΑΤΙΑΣ, ΜΕΣΩ

1. ΥΠΟΥΡΓΟΥ ΟΙΚΟΝΟΜΙΚΩΝ,

2. ΓΕΝΙΚΟΥ ΛΟΓΙΣΤΗ,

Καθ'ων η Αίτηση.

Δ. Στεφανίδης, για τους Αιτητές στις Υποθέσεις Αρ. 1480/11-1484/11 και 1625/11.

Α. Παναγιώτου, για τους Αιτητές στην Υπόθεση Αρ. 1591/11.

Ε. Συμεωνίδου (κα), για τους Καθ'ων η Αίτηση.

Α Π Ο Φ Α Σ Η

ΝΙΚΟΛΑΤΟΣ, Δ.: Οι έξι από τους αιτητές είναι δημόσιοι υπάλληλοι, μέλη της ΠΑΣΥΔΥ, ενώ ο αιτητής στην Προσφυγή 1591/11 είναι εκπαιδευτικός, μέλος της αντίστοιχης Συνδικαλιστικής Οργάνωσης.

Με τις προσφυγές τους όλοι οι αιτητές προσβάλλουν ως αντισυνταγματική και παράνομη την αποκοπή από το μισθό τους της έκτακτης εισφοράς που επιβλήθηκε με τον περί Έκτακτης Εισφοράς Αξιωματούχων, Εργοδοτουμένων και Συνταξιούχων της Κρατικής Υπηρεσίας και του Ευρύτερου Δημόσιου Τομέα Νόμο του 2011 (Ν 112(Ι)/2011), (ο Νόμος). Δυνάμει του Νόμου, ο οποίος θεσπίστηκε την 31.8.2011, αποκόπτεται κάθε μήνα από τις ακαθάριστες απολαβές και τις συντάξεις αξιωματούχων και εργοδοτουμένων, στον Δημόσιο και Ευρύτερο Δημόσιο Τομέα, με εξαίρεση τους ωρομίσθιους εργάτες, έκτακτη εισφορά προς τη Δημοκρατία επί των ακαθάριστων απολαβών ή της σύνταξης τους αντίστοιχα, κατά ποσοστό που προσδιορίζεται από το Νόμο.

Ο Νόμος προσβάλλεται ως αντισυνταγματικός για τους εξής λόγους:

1. Παραβιάζει την αρχή της ισότητας, η οποία κατοχυρώνεται από το Άρθρο 28 του Συντάγματος.

2. Παραβιάζει την αρχή της συνεισφοράς εκάστου φορολογουμένου, σύμφωνα με τις δυνάμεις του, η οποία κατοχυρώνεται από το Άρθρο 24 του Συντάγματος.
3. Παραβιάζει το δικαίωμα της περιουσίας ή ιδιοκτησίας, το οποίο προστατεύεται από το Άρθρο 23 του Συντάγματος, ως επίσης και το Άρθρο 1 του Πρώτου Πρόσθετου Πρωτοκόλλου της ΕΣΔΑ.
4. Παραβιάζει το δικαίωμα του συμβάλλεσθαι ελευθέρως, το οποίο προστατεύεται από το Άρθρο 26 του Συντάγματος.

Επιπρόσθετα, οι αιτητές ισχυρίζονται ότι η ανάγκη περιορισμού των προαναφερομένων δικαιωμάτων, τηρουμένης πάντοτε της αρχής της αναλογικότητας, δεν τεκμηριώνεται από το προοίμιο του Νόμου, αλλά ούτε και από τα στοιχεία που οι καθ' ων η αίτηση έθεσαν ενώπιον του δικαστηρίου. Ακόμα οι αιτητές ισχυρίζονται ότι οι καθ' ων η αίτηση δεν προέβησαν σε δέουσα έρευνα αναφορικά με τις συνθήκες που επικρατούσαν κατά τον ουσιώδη χρόνο, πριν θεσπίσουν το Νόμο (Προσφυγή 1591/11).

Η παρούσα υπόθεση είναι από τις σημαντικότερες υποθέσεις που τέθηκαν ενώπιον της Πλήρους Ολομέλειας του Ανωτάτου Δικαστηρίου, κατά τα τελευταία έτη, επειδή σ' αυτήν τίθεται αφενός ζήτημα περιορισμού ανθρωπίνων δικαιωμάτων, συνταγματικά κατοχυρωμένων, και αφετέρου τίθεται ζήτημα δεινής οικονομικής κατάστασης στην οποία έχει περιέλθει το Κράτος, η οποία απειλεί, ουσιαστικά τα θεμέλια του και διακυβεύει το μέλλον του. Ο συνταγματικός Δικαστής, επομένως, είναι ο κριτής της νομιμότητας και της συνταγματικότητας των μέτρων που έλαβε το Κράτος, με το Νόμο, έχοντας (το Κράτος), ως προφανή σκοπό του τη βελτίωση των οικονομικών του, με την περικοπή των δαπανών του που αφορούν αξιωματούχους, δημοσίους υπαλλήλους και συνταξιούχους του Δημόσιου και Ευρύτερου Δημόσιου Τομέα. Θα πρέπει, από την αρχή, να παρατηρήσω ότι, μεταξύ των αιτητών, δεν υπάρχει οποιοσδήποτε συνταξιούχος και επομένως δεν τίθεται, στις παρούσες προσφυγές, θέμα συνταγματικότητας ή νομιμότητας της επιβολής έκτακτης εισφοράς επί των συντάξεων του Δημόσιου και Ευρύτερου Δημόσιου Τομέα.

Μεταξύ του Άρθρου 23 του Συντάγματος και του Άρθρου 1 του Πρώτου Πρόσθετου Πρωτοκόλλου της ΕΣΔΑ, υπάρχει σημαντική διαφορά η οποία συνίσταται κυρίως στο ότι, ιδιοκτησιακά ή περιουσιακά δικαιώματα, σύμφωνα με το Πρωτόκολλο, μπορούν να περιοριστούν, για σκοπούς δημόσιας ωφέλειας ή δημόσιου συμφέροντος, ενώ, στο Άρθρο 23 του Συντάγματος της Κυπριακής Δημοκρατίας, δεν υπάρχει ανάλογη πρόνοια.

Στη συνέχεια θα εξετάσω τη συμβατότητα ή μη του Νόμου με τις προαναφερόμενες πρόνοιες του Συντάγματος. Θεωρώ ότι θα πρέπει να εξεταστεί αν, ο Νόμος, καταστρατηγεί, μεταξύ άλλων, το Άρθρο 23 του Συντάγματος της Κυπριακής Δημοκρατίας και όχι το σχετικό Πρωτόκολλο της ΕΣΔΑ, καθότι η προστασία που παρέχεται από το Άρθρο 23 στον πολίτη είναι υψηλότερη, και το Σύνταγμα της Κυπριακής Δημοκρατίας υπερέρχει σε ισχύ των Διεθνών Συμβάσεων, όπως είναι η ΕΣΔΑ. Η ΕΣΔΑ

είναι μόνο διακρατική σύμβαση και δεν αποτελεί μέρος του Ευρωπαϊκού Κοινοτικού Κεκτημένου, επομένως δεν υπερέχει του Συντάγματος της Δημοκρατίας.

Παρόμοια πρόνοια, όπως εκείνη του Άρθρου 1 του Πρωτοκόλλου της ΕΣΔΑ, όμως, περιλαμβάνεται και στον Καταστατικό Χάρτη των Θεμελιωδών Δικαιωμάτων του Ανθρώπου, τον οποίο υιοθέτησε η Ευρωπαϊκή Ένωση και με τη Συνθήκη της Λισσαβόνας κατέστη νομικά δεσμευτικό έγγραφο. Αυτό όμως δεν διαφοροποιεί την παρούσα απόφαση, εφόσον η κατάληξη μου είναι ότι οι αιτητές δεν απέδειξαν στέρηση ή περιορισμό «ιδιοκτησιακού» δικαιώματός τους.

Όπως ήδη ανέφερα, δεν θα εξετάσω το κατά πόσον το δικαίωμα στη σύνταξη καταστρατηγείται από το Νόμο, εφόσον δεν τίθεται τέτοιο θέμα στις παρούσες προσφυγές. Θα αναφερθώ όμως στο θέμα, μόνο παρεμφερώς.

Το ζήτημα που τίθεται είναι εάν η έκτακτη εισφορά επί των ακαθάριστων απολαβών των αιτητών καταστρατηγεί, μεταξύ άλλων, τα Άρθρα 23, 24, 26 και 28 του Συντάγματος.

Το Άρθρο 23 προνοεί ότι στέρηση ή περιορισμός οιοδήποτε δικαιώματος ιδιοκτησίας δεν μπορεί να επιβληθεί εκτός, όπως προβλέπεται στο Άρθρο 23. Η τρίτη παράγραφος του Άρθρου 23 προνοεί ότι η άσκηση ιδιοκτησιακού δικαιώματος μπορεί να υποβληθεί, δια Νόμου, σε όρους, δεσμεύσεις ή περιορισμούς, απολύτως απαραίτητους προς το συμφέρον της δημόσιας ασφάλειας ή της δημόσιας υγείας ή των δημοσίων ηθών ή της Πολεοδομίας ή της ανάπτυξης και χρησιμοποίησης οιασδήποτε ιδιοκτησίας προς προαγωγή της δημοσίας ωφελείας ή προς προστασία των δικαιωμάτων τρίτων. Η προαγωγή της δημοσίας ωφελείας, επομένως, αφορά μόνο την ανάπτυξη και χρησιμοποίηση οιασδήποτε ιδιοκτησίας και δεν αφορά τους όρους, τις δεσμεύσεις ή τους περιορισμούς που μπορούν, υπό τις προαναφερόμενες προϋποθέσεις, να τεθούν στην άσκηση του δικαιώματος ιδιοκτησίας.

Η Ολομέλεια του Ανώτατου Δικαστηρίου έκρινε στην υπόθεση Πατσαλοσαββή-Λεοντίου ν. Δημοκρατίας (1997) 3 ΑΑΔ, 70 και το επανέλαβε και στην υπόθεση ΑΗΚ ν. Φιλιαστίδη ([2003](#)) 3 ΑΑΔ 342, ότι οι απολαβές δημοσίου υπαλλήλου (οι οποίες περιλάμβαναν και επιχορήγηση), αποτελούν «αναφαίρετο δημόσιο δικαίωμα». Το ζήτημα όμως που τίθεται στη προκείμενη περίπτωση είναι το εάν οι απολαβές των προαναφερομένων προσώπων, στα οποία περιλαμβάνονται και οι αιτητές, συνιστούν δικαίωμα ιδιοκτησίας ή περιουσίας, σύμφωνα με το Άρθρο 23.

Παρεμφερώς αναφέρω ότι το δικαίωμα στη σύνταξη, υπό προϋποθέσεις, αναγνωρίστηκε από το Ανώτατο Δικαστήριο ως ιδιοκτησιακό δικαίωμα των υπαλλήλων και επομένως ως προστατευόμενο από το Άρθρο 23 αλλά και το Άρθρο 1 του Πρώτου Πρωτοκόλλου της ΕΣΔΑ (Δέστε: Φιλίππου κ.α. ν. Δημοκρατία κ.α. (2010) 3 ΑΑΔ, 241, Παύλου ν. Δημοκρατίας (2009) 3 ΑΑΔ, 584 και Γρηγορίου ν. Δημοκρατίας κ.α. (1992) 4 ΑΑΔ, 1239). Στην προαναφερόμενη νομολογία αναγνωρίστηκε ότι το

δικαίωμα σε σύνταξη προϋποθέτει υπηρεσία σε συντάξιμη θέση και, ως εκ τούτου με τη συμπλήρωση των αναγκαίων ετών, σε συντάξιμη θέση, το δικαίωμα στη σύνταξη καθίσταται ή μπορεί να καταστεί περιουσιακό δικαίωμα. Το γεγονός ότι παραχωρείται σύνταξη στη σύζυγο και τα εξαρτώμενα τέκνα ενός απολυομένου ή αποβιώσαντος υπαλλήλου συνηγορεί υπέρ της άποψης ότι τα συνταξιοδοτικά ωφελήματα θεωρούνται «περιουσία», η οποία μπορεί να μεταβιβαστεί ή και να κληρονομηθεί (Δέστε: Φιλίππου, ανωτέρω).

Στις παρούσες υποθέσεις, όμως, εξετάζουμε τον αρνητικό επηρεασμό των ακαθάριστων απολαβών των αιτητών (παρουσών και μελλοντικών) από την έκτακτη εισφορά που επιβλήθηκε δια Νόμου. Το δικαίωμα στο μισθό ενός υπαλλήλου είναι συμβατικό δικαίωμα και επομένως ενοχικό δικαίωμα, όμως δεν έχω εντοπίσει απόφαση στην οποία οι τρέχοντες ή ακόμη οι μελλοντικοί μισθοί ενός δημοσίου υπαλλήλου να κρίθηκαν ως περιουσιακό ή ιδιοκτησιακό δικαίωμά του, το οποίο να προστατεύεται από το Άρθρο 23 του Συντάγματος. Δεν αναφέρομαι σε δεδουλευμένους μισθούς δημοσίων υπαλλήλων, στους οποίους οι υπάλληλοι έχουν βέβαια νόμιμο δικαίωμα ανάκτησης τους (Δέστε: *Azinas v. Cyprus* (Τρίτο Τμήμα ΕΔΔΑ), Αίτηση αρ. 56679/00, ημερ. 20.6.2002 και *Azinas v. Cyprus* (Ολομέλεια ΕΔΔΑ), Αίτηση αρ. 56679/00, ημερ. 28.4.2004).

Εκτιμώ ότι η συμβατότητα του Νόμου με το Άρθρο 23 θα πρέπει να κριθεί σε συσχετισμό με τους τρέχοντες και τους μελλοντικούς μισθούς των δημοσίων υπαλλήλων και όχι σε συσχετισμό με τους οποιουσδήποτε δεδουλευμένους μισθούς τους.

Με τα προαναφερόμενα υπόψιν θεωρώ ότι ο Νόμος δεν καταστρατηγεί το Άρθρο 23 του Συντάγματος, όσον αφορά τις ακαθάριστες απολαβές των δημοσίων υπαλλήλων και εκπαιδευτικών (όπως είναι οι αιτητές), υπό την προαναφερόμενη έννοια και ερμηνεία. Για τους ίδιους λόγους ο Νόμος δεν καταστρατηγεί ούτε το Άρθρο 1 του πρόσθετου Πρωτοκόλλου της ΕΣΔΑ, αλλά ούτε και το αντίστοιχο άρθρο του προαναφερόμενου Καταστατικού Χάρτη.

Το Άρθρο 24 του Συντάγματος προνοεί ότι έκαστος φορολογούμενος έχει υποχρέωση συνεισφοράς στα δημόσια βάρη, ανάλογα με τις δυνάμεις του. Είναι θεμελιωμένο ότι τα Κράτη έχουν ευρεία διακριτική ευχέρεια να επιβάλλουν φόρους ή άλλες επιβαρύνσεις, όπως η έκτακτη εισφορά, νοουμένου όμως ότι τηρούνται οι συνταγματικά καθιερωμένες αρχές που διέπουν τους φορολογικούς και άλλους επιβαρυντικούς νόμους, όπως είναι η αρχή της ισότητας, η αρχή της αναλογικότητας, η αρχή της καθολικότητας, η αρχή της φοροδοτικής ικανότητας και η αρχή της αξιοπρεπούς διαβίωσης.

Στην Ελλάδα, το Άρθρο 78 του Συντάγματος προνοεί ότι κανένας φόρος δεν επιβάλλεται, ούτε εισπράττεται, χωρίς τυπικό νόμο που καθορίζει το υποκείμενο της φορολογίας και το εισόδημα, το είδος της περιουσίας, τις δαπάνες και τις συναλλαγές ή τις κατηγορίες τους, στις οποίες αναφέρεται ο φόρος.

Στην Υπόθεση ΑΠ 293/14, απόφαση του Αρείου Πάγου, ημερ. 4.12.2013, η οποία αφορούσε το «χαράτσι της ΔΕΗ», εξετάστηκαν ενδιαφέροντα θέματα ως προς το δικαίωμα του Κράτους να επιβάλλει φόρους ή άλλες επιβαρύνσεις. Εξετάστηκε συγκεκριμένα το Άρθρο 4 του Ελληνικού Συντάγματος, που είναι ανάλογο με το Άρθρο 24 του δικού μας Συντάγματος καθώς και ζητήματα φοροδοτικής ικανότητας. Τονίστηκε ότι ο Νομοθέτης είναι, καταρχήν, ελεύθερος να καθορίζει τις διάφορες μορφές των οικονομικών επιβαρύνσεων για τη δημιουργία δημοσίων εσόδων προς κάλυψη των δαπανών του Κράτους, που μπορούν να επιβληθούν στους βαρυνόμενους πολίτες με διάφορους τρόπους. Περιορίζεται, όμως, από ορισμένες γενικές αρχές, με τις οποίες επιδιώκεται, από το Συνταγματικό Νομοθέτη, η πραγμάτωση των κανόνων της φορολογικής δικαιοσύνης και του Κράτους Δικαίου, γενικότερα. Οι αρχές αυτές είναι, συγκεκριμένα, η καθολικότητα της επιβάρυνσης και η ισότητα της έναντι των βαρυνόμενων, εξειδικευόμενη με τον καθορισμό του φορολογικού βάρους, βάσει ορισμένης φοροδοτικής ικανότητας. Η επιβάρυνση επιβάλλεται επί συγκεκριμένης και, εξ αντικειμένου, οριζομένης φορολογητέας ύλης. Η υποχρέωση του φορολογικού Νομοθέτη να σέβεται τις αρχές της καθολικότητας και της ισότητας του φόρου και ειδικότερα να τηρεί το κριτήριο της φοροδοτικής ικανότητας, δεν αναιρείται στις περιπτώσει κατά τις οποίες η φορολογική επιβάρυνση δεν θεσπίζεται ως πάγια, μέλλουσα

να ισχύσει επ' αόριστον, αλλά μόνον για συγκεκριμένο χρονικό διάστημα, χαρακτηριζόμενη ως «έκτακτη».

Καθοδηγητική είναι και η απόφαση του Συμβουλίου της Επικρατείας με αριθμό 93/2011 της 17.1.2011, Θρακικά Εκκοκιστήρια Α.Ε. ν. Ελληνικού Δημοσίου κ.α.. Στην απόφαση εκείνη εξετάστηκε ζήτημα εισφοράς επί συναλλαγών και τέθηκαν οι γενικές αρχές, με βάση τις οποίες επιδιώκεται από το συνταγματικό νομοθέτη, η επίτευξη φορολογικής δικαιοσύνης και Κράτους Δικαίου.

Εξέτασα με προσοχή τις υπό εξέταση προσφυγές και κατέληξα στο συμπέρασμα ότι είναι επιτρεπτό για το Κράτος να θεωρήσει ως, θεμιτή, «φορολογητέα ύλη» (υπό την έννοια ότι υπόκειται σε επιβάρυνση), τους μισθούς των αξιωματούχων και υπαλλήλων του δημόσιου και ευρύτερου δημόσιου τομέα, νοουμένου ότι τηρούνται οι αρχές της καθολικότητας, της ισότητας και της «φοροδοτικής» ικανότητας, και λαμβανομένου υπόψιν και του κατώτατου ορίου αξιοπρεπούς διαβίωσης. Στην προκείμενη περίπτωση ο Νόμος αφορά, κατά κλιμακωτό τρόπο, τις ακαθάριστες απολαβές όλων των προαναφερόμενων προσώπων, βασίζεται στη «φοροδοτική» τους ικανότητα, εφόσον η έκτακτη εισφορά είναι ανάλογη με το μισθό τους, και το ποσοστό της έκτακτης εισφοράς είναι μικρό και δεν επηρεάζει το κατώτατο όριο αξιοπρεπούς διαβίωσης των επηρεαζομένων. Κατά συνέπεια, κατά την κρίση μου, ο Νόμος δεν καταστρατηγεί ούτε και το Άρθρο 24 του Συντάγματος.

Το Άρθρο 26 του Συντάγματος προνοεί την ελευθερία του συμβάλλεσθαι και είναι θεμελιωμένο ότι αυτή η ελευθερία δεν επεκτείνεται και στο περιεχόμενο των συμβάσεων, αλλά περιορίζεται μόνο σε αυτό καθαυτό το δικαίωμα του συμβάλλεσθαι ελευθέρως (Δέστε: Chimonides v. Manglis (1967) 1

CLR, 125). Επομένως, δεν μπορεί να θεωρηθεί ότι ο Νόμος καταστρατηγεί το Άρθρο 26 του Συντάγματος.

Αναφορικά με το Άρθρο 28 του Συντάγματος, θεωρώ ότι ούτε και αυτό καταστρατηγείται από το Νόμο. Η έκτακτη εισφορά επιβάλλεται αναφορικά με όλους τους αξιωματούχους και υπαλλήλους του δημόσιου και ευρύτερου δημόσιου τομέα, οι οποίοι έχουν ακαθάριστες απολαβές πέραν ενός ορισμένου ύψους. Με άλλο νόμο, ο οποίος θεσπίστηκε λίγους μόνο μήνες μετά τη θέσπιση του υπό εξέταση Νόμου, επιβλήθηκε «ανάλογη» έκτακτη εισφορά για τους υπαλλήλους, και τους συνταξιούχους του ιδιωτικού τομέα καθώς και τους αυτοτελώς εργαζομένους. Η ισότητα που κατοχυρώνεται με το Άρθρο 28, όπως είναι θεμελιωμένο, δεν είναι αριθμητική ισότητα αλλά είναι η Αριστοτελική ισότητα, η οποία απαγορεύει αυθαίρετες διαφοροποιήσεις μεταξύ ομοίων και αυθαίρετη εξομοίωση των ανομοίων. Στην Υπόθεση αρ. 4102/1981 του Συμβουλίου της Επικρατείας, ημερ. 13.6.1990, τονίστηκε ότι η φορολογική ισότητα αποκλείει αδικαιολόγητες φορολογικές εξαιρέσεις και απαλλαγές, παρέχει όμως ευρεία ευχέρεια στο Νομοθέτη να διαμορφώνει, στη βάση γενικών και αντικειμενικών κριτηρίων, το οικείο «φορολογικό» σύστημα, στο οποίο περιλαμβάνονται και οι επιβαρυντικοί νόμοι, όπως ο παρών νόμος, κατά την κρίση μου. Κατά την εκτίμηση μου, ο Νόμος δεν εκφεύγει από τα επιτρεπτά πλαίσια τα οποία καθορίζονται από το Σύνταγμα και ερμηνεύονται από τη νομολογία και επομένως δεν καταστρατηγεί ούτε και το Άρθρο 28 του Συντάγματος.

Το ζήτημα του, κατ' ισχυρισμόν, ανεπαρκούς προοιμίου του Νόμου είναι σημαντικό. Ο Νομοθέτης, όταν επηρεάζονται θεμελιώδη δικαιώματα, θα πρέπει να αιτιολογεί επαρκώς την ανάγκη επηρεασμού τους. Θα πρέπει δηλαδή να συγκεκριμενοποιεί και να αιτιολογεί τους λόγους για τους οποίους περιορίζονται συνταγματικά κατοχυρωμένα δικαιώματα, ώστε ο συνταγματικός Δικαστής να μπορεί να ελέγχει τη συνταγματικότητα του Νόμου, δηλαδή την ανάγκη λήψης μέτρων που επηρεάζουν δικαιώματα αλλά και το κατά πόσον τα μέτρα είναι ανάλογα προς την ανάγκη. Θεωρώ όμως ότι, έστω και αν το προοίμιο του Νόμου, στην προκείμενη περίπτωση, είναι πολύ συνοπτικό και λίγο κατατοπιστικό, αυτό το στοιχείο δεν θα πρέπει να είναι καθοριστικό αναφορικά με τη συνταγματικότητα του Νόμου, στην παρούσα υπόθεση. Εφόσον, κατά την κρίση μου, ο Νόμος δεν καταστρατηγεί τα προαναφερόμενα Άρθρα 23, 24, 26 και 28 του Συντάγματος, δεν μπορεί να θεωρηθεί ως αντισυνταγματικός απλά και μόνον επειδή το προοίμιο του είναι ανεπαρκές. Το προοίμιο ενός νόμου θα πρέπει να είναι ιδιαίτερα κατατοπιστικό στις περιπτώσεις που, με το νόμο, περιορίζονται, συνταγματικά κατοχυρωμένα, δικαιώματα, που δεν είναι η περίπτωση, στις υπό εξέταση προσφυγές.

Ως προς το ζήτημα της δέουσας έρευνας παρατηρώ ότι, υπό εξέταση είναι μεν οι προσφυγές των αιτητών, αλλά στην πραγματικότητα δεν είναι τη νομιμότητα μιας διοικητικής πράξης που εξετάζει το δικαστήριο, αλλά τη νομιμότητα, δηλαδή τη συνταγματικότητα, του Νόμου ο οποίος επέβαλε τη συγκεκριμένη ή τις συγκεκριμένες διοικητικές πράξεις. Επομένως, η επάρκεια της έρευνας δεν μπορεί να κριθεί με το ίδιο αυστηρό κριτήριο που κρίνεται η επάρκεια της έρευνας μιας οποιασδήποτε διοικητικής πράξης. Στην παρούσα υπόθεση θα πρέπει να πιστωθεί ο Νομοθέτης με την απαραίτητη σοφία και να του αναγνωριστεί ευρεία διακριτική εξουσία έρευνας και απόφασης, ως

προς την ανάγκη λήψης των απαραίτητων μέτρων, τη δεδομένη στιγμή. Αλλιώς, το Συνταγματικό Δικαστήριο θα υπεισερχόταν στον τομέα αρμοδιότητας του Κοινοβουλίου, και θα το υποκαθιστούσε, πράγμα ανεπίτρεπτο.

Για τους προαναφερόμενους λόγους, απορρίπτω τις προσφυγές, με έξοδα εις βάρος των αιτητών τα οποία να υπολογιστούν από τον αρμόδιο Πρωτοκολλητή και να υποβληθούν για έγκριση από το δικαστήριο.

Μ.Μ. ΝΙΚΟΛΑΤΟΣ,

Δ.

/ΕΑΠ.

cylaw.org: Από το ΚΙΝΟΠ/CyLii για τον [Παγκύπριο Δικηγορικό Σύλλογο](#)